

Keze között pénz csorog

Pénztári nagy forgalomról délelőtt beszélni legalább olyan, mint napsütésről esőben, vagy szaggató viharról szélesöndben. Csak hogy a viharról szerezhetek tapasztalatot, ha kiállok elé, a nap is lepörköltet úgy, hogy az élmény nehezen múlik, de a pénztári nyüzsgést mindenképpen messziről nézhetem. Ha odaállnék amellé az asztal mellé, aki jobb kezével megállás nélkül nyomogatja az egyséket, tízeseket és százakat, a ballal húzálja a portékát a terelő kis csúzdára, valamelyik lábával pedig a kurta főtászalag indítóját nyomkodja, és közben kérdegetném, most hogy érzi magát, vagy elszámolná magát, vagy elküldene valahová, Messziről nézve viszont az egész bolt más. Majdnem olyan ez, mint az utcai forgalom: ha benne ülök egy kocsiában, együtt futunk az áramlással, még a rendet is, a futás rendjét is őrözöm, de ha kiállok az út partjára, és úgy nézem, kavargást és kószást látok. Mindjárt nyolc óra, azok rohannak össze-vissza, akik reggelire ugrottak még be, és lökdösik a háziasszonyokat, akik egy kocka vaját, kenyeret, krumplit, zöldséget, salátát, levesbe való száraz tésztát, darált húst, tejet, tejfölt és a gyereknek valami kis cukrot visznek. Nyolckor leáll a futás, csöndesedik a bolt.

Nem töltöttem hiába az időt, ilyesmiket vésegetek az agyamba: férfit és kövér nőt ritkán látni a pénztár gépek mellett. Talán az újjak ürge pörgetését nem bírja a férfikéz, vagy nagyratörő rangunk nem viseli el, nem tudni, de sejtem, hogy fogókúráként se ír föl az orvos kétheti szolgálatot annak, aki alatt nagyot mutat a mérleg.

— De többet kell dolgoz-
nia.
— Nem az számít, hanem a körülmények.
— Pénztárostól ritkán kérnek kölcsön, és hiába; talán szabad kérdezní, mennyi pénz csúszik át a keze között?
— Szombaton elmegy a százezerig, száztíz is van.
Kis pénzekhez szokott embernek nyelnie kell egyet, mert ennyi pénzt egy nap alatt úgy összeszerelni, átlagosan tízförintos tételként, hogy se a vevőt be ne csapja, se magát, se a boltot természetesen, és közben bal kézzel csúsztatni oldalt a portékát, jobbal nyomkodni a gombokat — nem vállalnám. A pénzzag se vinne rá, hogy utána csináljam. Filigrán kis asszonyka, tőle nyugodtan kérdezhetem:

— Kövéret látott már a pénztárban?
— Egyet igen, de az is beteg.
— Keresete?
— Ezernyolcszáz az alap, pótlékkal-jutalékkal összesen háromezerkettőszáz.

Egy szem eper

Szabó Tivadarné azzal kezd, hogy vele most rosszul járok, mert ő nem szeret beszélni. Tessék, köszönöm, ennyi a napi mondandója. Ez a munka leszoktatja az embereket a beszédéről.

— Szereti csinálni?
— Bolond munka ez. Itt vagy gyomorbajt kap az ember, vagy idegbajt. Négy-szer gyógyítottak már gyomorfekélyvel.
— Tehát nem szereti.
— Most már nagyon szeretem. Mehetek nyugdíjba. Készülök bemenni a központba, megtudni, nyugdíj előtt mennyi a földmunka idő.
Valaki közbeszól: két hét.
— Harmincnégy év után? Akkor inkább kezdem előlről.
— Mit csinál a nyugdíjas pénztáros? Otthon számol?
— Megyek ki a kertbe, reggeltől estig, tavasztól őszig ott leszek.
— Jó a kert?
— Kétszáznegyven földiepre ültettem tavaly, most éret meg az első hat szem. Egyet megfelleztünk az urammal, hogy legalább az ízét érezzük, az ötöt meg vittük az unokának.
— A boltra tehát egy jó szava sincs.
— Miért mond ilyet? Ezt a boltot nagyon szeretem. Sokat voltam máshol is, de ez százszor jobb.
— Mi a jó benne?
— Csak egy példát: itt pöröl a főnök...
— Furcsa jószág.
— Mindig belevág. Azt akarom mondani, pöröl, ha nem megyünk el reggelizni. Ezt a munkát étlen-szomjan nem lehet csinálni, velünk viszont előfordul, csak nyomjuk a gombot, és eszünkbe se jut, hogy ma még nem ettünk.
— Most viszont olyan szépen beszél, még az is meg-

— Kétszáznegyven földiepre ültettem tavaly, most éret meg az első hat szem. Egyet megfelleztünk az urammal, hogy legalább az ízét érezzük, az ötöt meg vittük az unokának.
— A boltra tehát egy jó szava sincs.
— Miért mond ilyet? Ezt a boltot nagyon szeretem. Sokat voltam máshol is, de ez százszor jobb.
— Mi a jó benne?
— Csak egy példát: itt pöröl a főnök...
— Furcsa jószág.
— Mindig belevág. Azt akarom mondani, pöröl, ha nem megyünk el reggelizni. Ezt a munkát étlen-szomjan nem lehet csinálni, velünk viszont előfordul, csak nyomjuk a gombot, és eszünkbe se jut, hogy ma még nem ettünk.
— Most viszont olyan szépen beszél, még az is meg-

— Kétszáznegyven földiepre ültettem tavaly, most éret meg az első hat szem. Egyet megfelleztünk az urammal, hogy legalább az ízét érezzük, az ötöt meg vittük az unokának.
— A boltra tehát egy jó szava sincs.
— Miért mond ilyet? Ezt a boltot nagyon szeretem. Sokat voltam máshol is, de ez százszor jobb.
— Mi a jó benne?
— Csak egy példát: itt pöröl a főnök...
— Furcsa jószág.
— Mindig belevág. Azt akarom mondani, pöröl, ha nem megyünk el reggelizni. Ezt a munkát étlen-szomjan nem lehet csinálni, velünk viszont előfordul, csak nyomjuk a gombot, és eszünkbe se jut, hogy ma még nem ettünk.
— Most viszont olyan szépen beszél, még az is meg-

eshet, nyugdíjasként visszajön dolgozni?

— Rá se nézek a pénztár-
gépre. Legföljebb télen, amikor a kertbe nem lehet menni. Ha esetleg szükség lenne rám.

A jelentgető

Kovács Sándorné március hatodika óta van itt, de 15 éves gyakorlat áll mögötte.

— Hívták?
— En kértem.
— Mert közelebb van?
— Távolról nincs szó, az a szomszédomban volt. Munkahelyi konfliktusom volt.

— Nem nagy ajánlólevél új álláshoz.
— Semmi hátrányom nincs belőle. Bejöttem ide, mondtam, hogy jelentkeznék, miért jövök el. Mondtam, azért, mert ott sok volt a leltárhány, és én jelentettem.

— Gondolhatta a főnök, éppen ez kell nekünk. Egy jelentgetős.

— Nem tudom, mit gondolt, de első szóra fölvettem. Nem tehettem mást, azt jelentenem kellett. Nagy botrány lett belőle, kicserélték a dolgozókat felét.

— Tehát jönnie kellett.
— Szó sincs róla. Csak nagyon megviselt a tortúra, nyugodtabb munkahelyet kerestem.

— Valóban nyugodt?
— Senkivel nem volt még vitám.

— Nagy pénz folyik a kezük között. Mi történik, ha otthon kiürül a buksza?

— Erre nem gondol az ember. Még nem jutott eszembe, hogy az én bukszámba ugyanolyan pénz kellene, amivel itt dolgozunk. Nem tudom, hova jutnánk, ha egyszer is megfordulna a fejünkben. Rágondolni is rossz.

— Még senkinek nem fordult meg?

Erre a kérdésre már Szabó Istvánné, a boltvezető mindig sürgő helyettese ad választ.

— Két eset volt, mióta ez a bolt megvan. Százförintos eset.

— A következő?
— Igen szigorú.

Vissza Kovács Sándornéhoz:

— Álmodott már pénztár-
gépről?
— Álmodtam. Kivert a veríték tőle. Azt álmodtam, hiányom volt.

Pedig az előbb azt mondtam, a munkahely gondját nem viszi haza, és a családot nem hozza ide. Nincs is ideje arra gondolni, mi történik otthon.

Horváth Dezső

Földiek

Szines, szinkronizált szovjet film. Írta: Vaszilij Sukšin és Valentyin Vinogradov. Fényképezte: R. Veszjeljor. Zene: V. Komarov. Rendezte: Valentyin Vinogradov. Főszereplők: Szergej Nyikonyenko, Leonyid Nyevedomszkij, Mihail Koksenov, Galina Nyenaseva.

Ügyszólván nem látjuk a várost, mégis arról beszélnek. Ahhoz mérnek, viszonyítanak a faluban. Napjaink kedvelt témája az életmód: földmérések, esszék, riportok, szociográfák járják körül, elemzik. Jóllehet észrevétlen, ezt teszik a Földiek is. Hogyan él a falusi ember, miként gondolkodik a városi, miért lehet fagyos talajon is építkezni a városban gépekkel, és miért nem kezdetleges-ös módon a faluban? Vinogradov filmje mögül erős irodalmi anyag ismereszk. Sukšin markáns szépprózája. A történet alig több, mint az apjuk halálhírére hazatérő testvér és öccsének találkozása, egymásrautaltságuk felismerése, nosztalgiaja. Mégis ebben a „cse-

Gazdag program a gyermeknapra

Úttörők Szegedért

Hagyományosan sokszínű Szegeden a gyermekünnepek programja; az idén több napra „terjeszkedett” az események — a gyermeknap hagyományos szórakoztató, kulturális és sportrendezvényei összekapcsolódtak a kisdobos- és úttörőmozgalom különféle akcióival. Így holnaptól, csütörtöktől három napig — szinte a gyerekeké lesz a város! Izelítő a programból: holnapután, pénteken délután kiállítás nyílik az Úttörőházban, a szakkörök munkáját, a ház életét mutatják be. Számos sportverseny lesz a hét végén: szombaton délelőtt a Sportcsarnokban rendezik meg az „Ügyesség-bátorság” elnevezésű úttörőtömegsport-verseny döntőjét, amelyen 24 csapatban 500-an vetélkednek. A

nemzetközi gyermeknap kézilabdakupa találkozó vasárnap is folytatódik, ugyancsak vasárnap délelőtt kerékpártúra, délután roller-, kéreplár-, ügyesség-, görkorcsolya- és go-kart versenyekre lehet nevezni.

Az úttörőnapok kiemelkedő eseménye az „Úttörők Szegedért” akció záróvetélkedője és ünnepélyes eredményhirdetése. A több hónapos gyűjtő- és helyismereti, valamint társadalmi munkaakcióban a város 35 úttörőcsapatának 16 ezer tagja vett részt; vasárnap délelőtt három helyszínről — Ifjúsági Ház, Bartók Művelődési Központ, Úttörőház — körkörös vetélkedőn bizonyítják a gyerekek, mennyire ismerik városukat.

Délben a Vörös Csillag moziban ünnepségen értékelik az akciót, kitüntetések adnak át úttörővezetőknek és gyerekeknek. Mindezekon kívül: lesz gyermeknap bál az Úttörőházban, aszfalttrajzverseny a Széchenyi téren, a Ligetben, Tarjánban; a Szegeden vendégcsereplő szabadkai Gyermekszínház vasárnap délelőtti kasszinó előadására is, három mozi filmvetítésre is jutalomjegyeket kaptak — jó munkájukért — a kisdobosok és úttörők; szombaton és vasárnap is várja őket a Vidámpark. Ami meg fontos lehet: a sokféle, érdekes programra a helyszínekre jegy nélkül villamosozhatnak, buszozhatnak vasárnap a gyerekek.

A klub meg a város

Város sok van, főváros csak egy. Szegeden klub sok van, JATE-klub csak egy. Léptenymomon a legkülönbözőbb foglalkozási fiataloktól hallani: „megyek a JATE-klubba”; „nem tudnál beugrot szerezni a JATE-klubba”; „az egyetemi klub, az egyetemünkkel, illetve klubunkkal kapcsolatban álló szegedi nagyvállalatok és iskolák KISZ-fiataljait, érdeklődési területüknek megfelelően.”

Ami a tulajdonképpeni mércét: a konkrét programokat illeti, egyetemisták — a legilletékesebbek — mondták: ebben a tanévben a legkényesebb igényeket is kielégítő, igen színvonalas intézmény név vált a klub. Hozzáteendő: országos hírnévre tett szert. Előadók, tárlatok, zenei bemutatók, filmvetítések, előadások, vetélkedők. Hosszú lenne felsorolni, hányféle műsort „szolgáltattott” a Toldi utcai pince, akár az elmúlt néhány hónapban is. S a műsorfüzeteket nézegetve, a különleges, zart jelleg és a széles körű érdeklődés utközése — az általános közművelődési funkció hogyanját és mi-kéntjét veti fel.

„A József Attila Tudományegyetem KISZ-klubja azzal a kéréssel fordul az Országos Közművelődési Tanácsához, hogy részünkre közművelődési alapról anyagi támogatást adni szíveskedjenek.

KISZ-klubunk 1973 óta működik. Az igazán klubjellegű foglalkozások beindítása az

elmúlt tanévben kezdődött csak meg. E tanévben megteremtettük a szakmai csoportok személyi feltételeit, kialakult ezek tőzsgárdája és elértük, hogy ezek a csoportok több kar hallgatóit fogják össze. Ezenkívül bevontuk a csoportok munkájába az egyetemünkkel, illetve klubunkkal kapcsolatban álló szegedi nagyvállalatok és iskolák KISZ-fiataljait, érdeklődési területüknek megfelelően.”

Tíz szakmai csoport működik, átlagosan 15–20 taggal: történelem, filozófiai, magyar néprajzi, pszichológiai, fotó, kibernetikai, külpolitikai, szociológiai, komoly zenei és képzőművészeti. Önálló programjaikat két vezetőjük, egy egyetemi oktató és egy tag állítja össze. Neves előadók hívnak meg, s a cél: az egyetemi oktatás kiegészítése, más megközelítésben; egy-egy témát kiragadva és mélyebben tárgyalva. Egyben — szélesebb rétegek felé közvetítve is, hiszen a szakmai csoportok összefogják a város azonos érdeklődési körű fiataljait.

A klubvezetőség szerint azonban mindez bármilyen jó és hasznos, működése mégis sincs biztosítva. Az egész klub tulajdonképpen már elkészülték kicsi volt, a szakmai csoportoknak pedig végképp csak nagy kínok árán jut hely. A filozófiai kör valástörténeti előadását például a kiállítótérben rendezték meg, szoltak is nekik: hogy képzellik, Hahn Istvánt ilyen helyre vinni? Más kérdés, hogy maga Hahn István az égvilágon semmi kifogást nem emelt a hely ellen, a szervezők pedig kényszerhelyzetben voltak. A lényeg ilyenkor nem az, hol tartanak meg egy ilyen előadást. Hanem — hogy megtartják. Sajnos, a helyhiány miatt a szakmai csoportok léte veszélyben forog. Csak remélni lehet, hogy az egyetem valahogyan segít a helyiséggondokon, különben

egy országosan is egyedülálló újítás válik semmivé.

A JATE-klub májusi műsorfüzetében sokatmondó karikatúra. A klubvezető, sokkar Siva istennőként, öszszegabalyodó végtagjaival hadakozik: rendezők, teremhiány, program, igények, pénz, KISZ-bizottság, gazdasági hivatal, közöny. A legutóbbi elleni „akció”: a különféle rendezvények után beszélgetésekkel, vitákkal aktivizálni a résztvevőket, leküzdeni a félszegséget — hogy a városiakat az egyetemisták így vigyék magukkal. Mindazokat, akik nemcsak a (szintén nagy hírű) discók miatt járnak a központi épület pincéjébe.

A jelenlegi helyzet? Az idézett kérelem eredménnyel járt: a szakmai csoportok munkájának anyagi támogatásához a klub 240 ezer forintot kapott az Országos Közművelődési Tanácstól. Röpké pillantás előre: szeptembertől Szegedi Maximum néven önállóan az Ady téri épület Auditorium Maximuma, azaz — ha a bölcsészkar dékánja „ráadja áldását” — hetenként önálló programokkal, országos bemutatókat megelőző előadásokkal jelentkeznek. A kezdeményező a JATE-klub volt.

A JATE-klub közművelődési munkájának egyik legfőbb erőnye a magas színvonalú műsoralkotás kiterjesztésében, városi szintre emelésében rejlik. S tessék ezt úgy, hogy az aktivizáló célokkal együtt speciális egyetemista jellegűk is érintetlen marad. Milyen, de milyen jó lenne, ha a már említett májusi műsorfüzet elején olvasható röpké, öt évet számbavevő történeti áttekintés egyik mondata („Az elképzelések, a megfogalmazott tervek, úgy tűnik, e tanévre polgárjogot nyertek”) — újra érvényes volna a legközelebbi értékelésnél. Mondjuk a következő öt éven át...
D. L.

Iszapdúsító mű — tízmillió dollárért

A megrendelő Togo, gyártják Tatabányán

Tízmillió dollár értékű iszapdúsító mű gyártására és üzembe helyezésére kapott megrendelést Togóból a Tatabányai Szénbányák Vállalat. Az afrikai állam foszfát bányájában már működő francia gyártmányú mosóműhöz kapcsolódik majd a magyar berendezés. A mosóműből kikerülő víz még sok foszfátot tartalmaz, s miután a tengerbe engedik, károsan hat a tenger élővilágára. A tatabányai dúsító mű alkalmazásával visszanyerik az elfolyó vízben lévő értékes foszfátot, s a köz-

nyezetvédelmi előírásoknak is eleget tehetnek, mert foszfátmentes víz kerül a tengerbe.

A Tatabányán kifejlesztett dúsító mű működési elve teljesen újszerű, a hagyományos berendezésekhez képest kevesebb energiát fogyaszt, s miután szerkezete egyszerű, szivattyú, alkatrészei kopásállóak, a karbantartási költségek minimálisra csökkenthetők.

Az első hajózállítmányt júliusban indítják útnak a csepeli szabad kikötőből Togo-ba. (MTI)

lekménytelen” szűzsében anynyi a történés, hogy a csonkán fölillantott életutakat szinte tökéletes biztonsággal képes meghosszabbítani a néző. Szerepel itt egy lány, körötte pördül a földiek sorsa. Ketten szeretik, az aprótermetű öcsi, meg egy robusztus ukrán, a lány persze a harmadikat, a testvérbátyót választja, a városi embert. Mi lesz a megoldás? Rejtély, mégsem kelt hiányérzetet. Az orosz ember őszintesége, nyitott természet; finom humor, karakteres portrérajz, meleg férfias líra — ezek a suklini erények kamatoznak a filmen, főtöltődve a táj szépségével, gazdagságával. Roman Veszjeljor érzékeny kameráján. A Földiek az utóbbi évek egyik leghalkabb remeke.

Rábaközi leletek

Értékes, a rábaközi embereket életmódját bemutató 18. és 19. századi tárgyi emlékek, munkaeszközök kerültek a közelmúltban a csornai múzeum birtokába. A Rábaköz gazdag kendertermő vidék volt; az itt élő emberek a múlt század végéig maguk természet-

te kenderből apró, házi műhelyekben fonták a kenderfontal. A múzeum szakemberei évszázados házak padlásain, pincéiben akadcsornai múzeum birtokába. A Rábaköz gazdag kendertermő vidék volt; az itt élő emberek a múlt század végéig maguk természet-

Kerámiaexport

Exportszállítmányt indítottak útnak szerdán a bodrogkeresztúri kerámiaüzemből Svédországba, az üzem egy-

di termékéből, az úgynevezett fonott kerámiából. A fonott kerámiát „agyagszálakból” hálószerűen kötik az ügyeskező mesterek.